

Jury rapport Anna Reynvaan Wetenschapsprijs 2020

De jury van de Anna Reynvaan Wetenschapsprijs heeft de jurering van de inzendingen voor 2020 uitgevoerd ten tijde dat het Corona virus Nederland en de wereld in zijn greep heeft. Meer dan ooit tevoren is duidelijk hoe belangrijk verpleegkundigen zijn, hoe deskundig ze zijn zodat ze in staat zijn ook medische taken over te nemen en soms minder ervaren artsen te instrueren. En ook hoe belangrijk wetenschap is voor het nemen van beslissingen, zowel op het niveau van individuele patiënten als de volksgezondheid in Nederland. Wetenschap geeft niet altijd het antwoord, wetenschappelijke antwoorden staan altijd open voor discussie, maar in onzekerheid is de wetenschap wel het vertrekpunt van gebalanceerde afwegingen rondom patiënten en de volksgezondheidvraagstukken.

Voor de 22ste editie van de Anna Reynvaan wetenschapsprijs 2020 zijn dit jaar 21 inzendingen toegelaten tot de jurering. Uit deze inzendingen is na rijp beraad de top drie geselecteerd. De drie nominaties zijn:

Wytske Geense en haar team onderzochten de non-farmacologische interventies om de lange termijn nadelige effecten van een behandeling op de IC te voorkomen of te behandelen. Die nadelige effecten zijn er velen, zodanig dat het tezamen een post-IC syndroom wordt genoemd. De lange termijn effecten van een IC behandeling zijn altijd onderschat geweest, moeilijk te duiden en daarom onderbelicht. Het onderwerp komt door het Corona-virus nu helemaal in het volle daglicht te staan. In een goed uitgevoerde systematic review van experimentele studies is gekeken naar de invloed van diverse interventies op fysieke, mentale, cognitieve uitkomsten, als ook op kwaliteit van leven, sociaal functioneren en functionele status.

De auteurs vonden voor alle onderzochte interventies weinig of geen bewijs van effectiviteit. Er zijn enige aanwijzingen dat het bijhouden van dagboekjes en oefenprogramma's invloed hebben op verbeterde mentale uitkomsten. Zij concluderen dan ook dat er meer onderzoek nodig is en dat in dat onderzoek ook moet worden gestreefd naar gestandaardiseerde uitkomsten.

Harm van Noort en zijn co-auteurs onderzochten een voedingsinterventie door verpleegkundigen om de voedingstoestand te verbeteren van preoperatieve chirurgische patiënten met een verhoogd risico op ondervoeding. Daarvoor werd de Outpatient Nursing Nutritional Intervention (ONNI) ontwikkeld. De ONNI omvat 5 componenten: oorzaken van ondervoeding, het opzetten van een voedingsplan, zelfmonitoring van voedsel opname en eetpatronen, counseling en bemoediging, en tot slot een telefonische follow-up. De studie is opgezet als een cluster-gerandomiseerd experiment maar ook als feasibility studie voor een grotere trial. De auteurs toonden aan dat de interventie uitvoerbaar was en dat de energie en eiwit opnamen significant toenamen. Hoewel de voorschriften voor energieopname in 72% werden behaald, kon een verschil in lichaamsgewicht, BMI en MUST-score niet worden aangetoond. De conclusie is dan ook dat onderzoek met meer en andere patiënten noodzakelijk is.

Bernadette Schutijser en haar onderzoeksgroep vroegen zich af hoe de uitvoering van de dubbele controle op medicatie per injectie in de praktijk wordt uitgevoerd. Daarvoor werd onderzoek opgezet, gebruikmakend van de Functional Resonance Analysis Method (FRAM). In die analyse is een model opgesteld van de dubbele controle volgens protocol (ideaal model) en de klinische praktijk (feitelijke uitvoering). Door middel van observatie en kwalitatief onderzoek is een model van de feitelijke uitvoering voor de deelnemende afdelingen geconstrueerd, en ook nagegaan wat de reden is van de gevonden afwijkingen van het protocol. Het blijkt dat verpleegkundigen zowel de digitale als de fysieke checks uitvoeren, maar voor dat laatste een eigen risicoafweging maken of de fysieke check wel noodzakelijk is. Die risicoafweging is afhankelijk van de hoeveelheid beschikbaar personeel, de bekendheid met de medicatie, ernst van de bijwerkingen, toedieningsvorm en de toestand van de patiënt. Er is dus een verschil tussen het protocol en de uitvoering van de dubbele check bij medicatie per injectie. Het verschil wordt beïnvloed door werkomstandigheden en professionele afwegingen. Onduidelijk is of dit invloed heeft op de veiligheid van patiënten. Aanbevolen wordt te kijken naar de procedure en de mate waarin praktijkvariatie acceptabel en veilig is.

Beslissing Winnaar Anna Reynvaan Wetenschapsprijs 2020

Het is ieder jaar een opgave om uit zoveel goede inzendingen een selectie te maken en daaruit een winnaar te kiezen. De studies die zijn genomineerd voldoen aan de criteria, betreffen designs die passen bij de onderzoeksvraag, en bestrijken onderwerpen die komen uit verschillende terreinen van het verpleegkundig handelen. Een cluster-gerandomiseerd experiment rondom een voedingsinterventie, een systematisch literatuuronderzoek naar de effectiviteit van interventies, en een modelmatige aanpak van een praktijk variatie vraagstuk.

Afwegingen over de gedegenheid van de methodologie, de klinische relevantie en ook de innovatieve insteek maken vanzelfsprekend deel uit van het besluitvormingsproces.

Elk van de genomineerde studies laat zien dat er nog veel onduidelijkheid is over effectiviteit van interventies. Dat is een sterke aanmoediging voor meer wetenschappelijk onderzoek, samenwerking tussen onderzoeksgroepen, en een gedegen infrastructuur voor onderzoek binnen en buiten de ziekenhuissetting. Voor de jury is uiteindelijk de methodologie en de boodschap voor patientveiligheid doorslaggevend geweest.

De winnaar van de Anna Reynvaan Wetenschapsprijs 2020 is om die reden:

Bernadette Schutijser

Double checking injectible medication administration: does the protocol fit clinical practice.

Safety and Science 118 (2019) 830-860